

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, dnia 15 stycznia 2026 r.

Stanowisko Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu aktualizacji Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu (aKPEiK)

Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP), po zapoznaniu się z projektem aktualizacji Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r. (aKPEiK), a także po analizie odpowiedzi Ministra Energii z dnia 21 października 2025 r., podtrzymuje krytyczną ocenę dokumentu w jego obecnym kształcie. Dokument określany jako aktualizacja KPEiK w rzeczywistości stanowi fundamentalną zmianę założeń krajowego systemu energetycznego, wprowadzając nowe ryzyka kosztowe, infrastrukturalne i bezpieczeństwa, które nie tylko nie zostały w sposób rzetelny ocenione ani uzgodnione z samorządami ale jak się okazało w procesie opiniowania również z resortami rządu.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jednoznacznie deklaruje poparcie dla transformacji energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz poprawy efektywności energetycznej. Jednocześnie Zarząd ZGWRP stwierdza, że projekt aKPEiK nie tworzy realnych podstaw do bezpiecznej, stabilnej i społecznie akceptowalnej transformacji energetycznej na obszarach wiejskich, które w praktyce stanowią główne zaplecze przestrzenne, surowcowe i infrastrukturalne polskiej energetyki.

1. Gminy wiejskie – pominięty fundament transformacji

Projekt aKPEiK nie definiuje roli gmin wiejskich jako kluczowego uczestnika transformacji energetycznej. Obszary wiejskie traktowane są przede wszystkim jako miejsce lokalizacji infrastruktury energetycznej, bez zagwarantowania:

- realnego udziału społeczności lokalnych w korzyściach ekonomicznych,
- mechanizmów partycypacji mieszkańców,
- wzmocnienia potencjału rozwojowego gmin.

Zarząd ZGWRP podkreśla, że transformacja energetyczna w Polsce nie powiedzie się bez aktywnego udziału gmin wiejskich, które dysponują przestrzenią, zasobami naturalnymi oraz potencjałem dla OZE i energetyki rozproszonej.

2. Energetyka wiatrowa na lądzie – ograniczona ambicja i brak spójności

W aktualnej wersji aKPEiK:

- ograniczono rolę lądowej energetyki wiatrowej względem wcześniejszych założeń i potencjału technicznego kraju,
- nie przedstawiono jasnych, ilościowych celów rozwoju tego sektora,
- pominięto fakt, że jest to obecnie najtańsze źródło energii elektrycznej.

Dokument nie uwzględnia konsekwencji niestabilnego charakteru generacji wiatrowej dla krajowego systemu elektroenergetycznego, przerzucając ryzyka systemowe na operatorów i społeczności lokalne.

3. Stabilność systemu elektroenergetycznego – kluczowa rola biogazowni

Bez stabilnych, sterowalnych źródeł wytwórczych transformacja oparta na wietrze nie jest bezpieczna. W tym kontekście:

- **Biogazownie rolnicze i komunalne** powinny zostać uznane w aKPEiK za element stabilizujący system, szczególnie na obszarach wiejskich.
- Biogazownie są sterowalne, mogą pracować w podstawie i w szczycie, współpracując z energetyką wiatrową, stabilizując lokalne i regionalne bilanse energii.
- Wykorzystują lokalne odpady rolnicze i komunalne, wzmacniając gospodarkę obiegu zamkniętego i samowystarczalność energetyczną gmin.

Brak wyraźnego wskazania biogazowni jako elementu bezpieczeństwa energetycznego Zarząd ZGWRP uznaje za poważne zaniedbanie strategiczne.

4. Bezpieczeństwo energetyczne i odporność lokalna

Projekt aKPEiK ujmuje bezpieczeństwo energetyczne wyłącznie w wymiarze centralnym, pomijając odporność lokalną:

- zdolności wyspowej gmin,
- zabezpieczenie zasilania obiektów krytycznych (ujęcia wody, oczyszczalnie, OSP, szkoły),
- lokalne magazyny energii i systemy reagowania kryzysowego.

Bezpieczeństwo energetyczne państwa zaczyna się na poziomie lokalnym – jego brak najbardziej dotyka obszary wiejskie.

5. „Zazielenianie” paliw kopalnych – etap niezbędny

Transformacja nie może polegać na gwałtownym administracyjnym wypieraniu paliw kopalnych bez technologii pomostowych:

- **Wysokosprawna kogeneracja, paliwa przejściowe o obniżonej emisyjności, technologie redukcji i wychwyty CO₂ (CCS/CCU)** pozwalają stopniowo przekształcać istniejącą infrastrukturę.
- Koszt wychwytywania CO₂ w elektrowni węglowej 500 MW: ~60 USD/t CO₂, co dla całej rocznej emisji (~3,5 mln t) daje **ok. 210 mln USD rocznie (~1 mld zł)**.
- Natomiast natychmiastowa dekarbonizacja Polski (zamknięcie wszystkich elektrowni węglowych i budowa OZE/gazu) to wydatek rządu **350–600 mld zł**, czyli 300–500 razy więcej.

Wniosek: CCS/CCU i „zazielenianie” to stosunkowo tani i bezpieczny sposób stabilizacji systemu, ograniczenia cen energii i zapewnienia czasu na rozwój OZE.

6. Infrastruktura elektroenergetyczna – najsłabsze ogniwo wsi

Deklaracje modernizacji sieci nie są poparte:

- harmonogramami dla sieci niskiego i średniego napięcia,
- powiązaniem rozwoju OZE z realną przepustowością sieci,
- uznaniem dystrybucji wiejskiej za element infrastruktury krytycznej państwa.

W efekcie gminy wiejskie ponoszą koszty przeciążonej, przestarzałej infrastruktury, nieprzystosowanej do nowego miksu energetycznego.

7. Finansowanie aKPEiK – deklaracje zamiast gwarancji

- Brak wiążącego modelu finansowania, jasnych priorytetów inwestycyjnych i gwarancji środków dla JST.
- Znaczna część wpływów z EU ETS nie jest kierowana bezpośrednio na transformację energetyczną.
- Zarząd ZGWRP uznaje to za finansową iluzję transformacji.

8. Energetyka jądrowa i SMR – iluzja stabilności

- Brak krajowej technologii, zaplecza przemysłowego i kadrowego, wiążących harmonogramów i modeli finansowych.
- Oparcie stabilności systemu na energetyce jądrowej SMR w obecnym stanie jest ryzykiem strategicznym, które nie może uzasadniać ograniczania rozwoju dostępnych dziś technologii: wiatru, biogazu, magazynów energii i energetyki rozproszonej.

Mając powyższe punkty na uwadze **Zarząd ZGWRP wzywa do:**

1. Jednoznacznego określenia roli gmin wiejskich w transformacji energetycznej.
2. Przywrócenia ambitnych celów dla lądowej energetyki wiatrowej.
3. Uznania biogazowni i technologii CCS/CCU jako kluczowych elementów stabilizacji systemu.
4. Wprowadzenia mechanizmów odporności lokalnej i anty-blackoutowej.
5. Opracowania dedykowanego programu modernizacji sieci na obszarach wiejskich.
6. Przedstawienia realnego, gwarantowanego modelu finansowania transformacji.
7. Oparcia polityki energetycznej na technologiach dostępnych dziś, z zachowaniem stopniowego, bezpiecznego przekształcania paliw kopalnych.

Transformacja energetyczna musi być **realistyczna, stabilna i sprawiedliwa terytorialnie**. Bez biogazu, CCS, modernizacji infrastruktury i odporności lokalnej, aKPEiK pozostaje dokumentem **deklaratywnym**, który w obecnym kształcie **nie daje podstaw do wydania opinii pozytywnej**.

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Iastrzębski